

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

КВІТЕНЬ

Число 4 (160)

КИЇВ 2015

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

3 Великоднем!

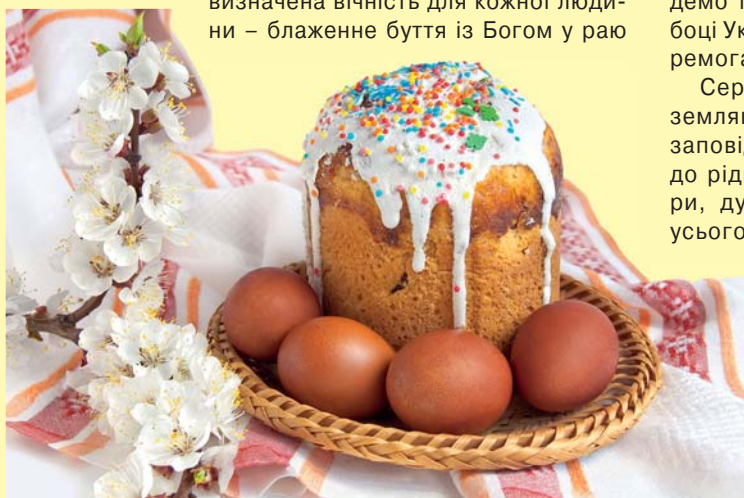
Дорогі земляки!

**Сердечно вітаю вас з прийдешнім святом Пасхи –
Світлого Христового Воскресіння!**

Серед усіх світських та церковних свят Великдень посідає особливе місце. Церква називає його "святом над святами і Торжеством над торжествами", бо Воскресіння Христове стало поворотною подією в історії людства. Через Свої страждання, хресну смерть і Воскресіння Син Божий звершив наше спасіння від рабства, гріха і смерті.

Якщо до Воскресіння Христового влада гріха над людиною була абсолютна і всі, навіть старозавітні праведники, після смерті душею потрапляли у шеол, тобто пекло, то через Воскресіння ця влада зла і гріха над людством зруйнована. Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав – співає Церква – і тим, хто у гробах, життя дарував.

Тепер зло і гріх мають над нами лише ту владу, яку ми самі даємо їм над собою. А смерть стала тимчасовою, бо, як свідчить Писання, коли при кінці світу Господь вдруге прийде у славі, всі померлі – і праведники, і грішники – воскреснуть, душі з'єднаються з оновленими вічними тілами. І тоді буде Страшний Суд, на якому за справами кожного, добрими чи злими, буде визначена вічність для кожної людини – блаженне буття із Богом у раю

чи страждання у пеклі з дияволом і його слугами.

Тож, святкуючи Христове Воскресіння, ми маємо привід для радості, що найбільші наші вороги, зло і смерть, нами з Божою допомогою можуть бути подолані. Але Великдень є також і приводом замислитися, на якому боці у боротьбі добра зі злом ми стоїмо і який життєвий шлях – до Бога чи від Нього – ми торуємо своїми думками, словами, ділами.

Боротьба зла проти добра, брехні проти правди, темряви зі світлом триває. "Диявол з Богом бореться, а поле битви – серця людей", писав Ф. Достоевський. І наш час є тому підтвердженням. Але я глибоко переконаний та впевнений, що завдяки взаємній підтримці, допомозі, виявленню дієвої любові до ближніх та до нашої Батьківщини України ми, з Божою поміччю, вийдемо переможцями і з нинішніх випробувань. Бо на боці України є правда, а там, де правда, – там Бог і перемога.

Сердечно вітаю всіх вас, дорогі брати і сестри, земляки! Земляцький рух – це також один з виявів заповіданої Богом любові до ближнього через любов до рідного краю, до отчого дому, до історії, культури, духовних традицій батьківської землі. Тож від усього серця хочу побажати, щоби слова нашого гімну сповнювалися у житті: хай Чернігівське земляцтво розквітає і росте!

Миру, добра і Божого благословення зичу всім вам!

Воістину Христос Воскрес!

ЄВСТРАТІЙ,
Архієпископ Чернігівський і Ніжинський
УПЦ Київського Патріархату

О, Україно! Сонце волі! Від ран твоїх мене болить.

Павло ТИЧИНА

У КВІТНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ.

ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ Борис Михайлович – 80-ліття.

Народився 5 квітня 1935 року в с. Вільшка Брусилівського р-ну Житомирської області (активіст Прилуцького відділення). Державний радник юстиції 3 класу (генерал) у відставці, фінансист, радник-організатор комітету з Національної премії ім. Т. Г. Шевченка, член правління Українського фонду культури і громадського організаційного комітету проекту "Григорій Сковорода – 300", лауреат премії ім. Героя України М. Сікорського, член Національної спілки краєзнавців України.

РОЗСТАЛЬНИЙ Василь Євтихійович – 75-річчя.

Народився 10 квітня 1940 року в с. Жукля Корюківського р-ну. Кандидат сільськогосподарських наук, працює у Боярському коледжі екології і природних ресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України, доцент.

ЗАБАШТА Ігор Валентинович – 75-річчя. Народився 17 квітня 1940 року в Прилуках. Працював головним конструктором в Інституті матеріалознавства Академії наук СРСР. Автор 15 винаходів.

ЖЕЛТОНОЖСЬКА Людмила Василівна – 75-річчя. Народилася 23 квітня 1940 року в Харкові (проживала в Козельці). Працювала в Інституті фізіології рослин 25 років, доцентом на кафедрі фізіології, біохімії та біотехнології рослин Українського аграрного університету. Кандидат біологічних наук. Ветеран праці.

НЕСТЕРОВ Анатолій Феодосійович – 70-річчя. Народився 8 квітня 1945 року в Києві. Деякий час проживав в Чернігові, звідки родом був його батько. Працював у Секретаріаті Кабінету Міністрів України. Обирався депутатом Радянського р-ну Києва.

Нагороджений грамотою Верховної Ради України, почесною грамотою Чернігівської облради, знаком пошани Київського міського голови.

ГЕЄЦЬ Валерій Михайлович – 70-річчя. Народився 20 квітня 1945 року в с. Сезьки Ічнянського р-ну. Директор Інституту економіки та прогнозування НАН України. Віце-президент НАН України, Академік НАН України, доктор економічних наук, професор. Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат премії Академії наук України ім. О. Г. Шліхтера, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреат премії В. С. Михалевича. Головний редактор журналів "Економіка України" та "Економіка і прогнозування". Автор понад 400 наукових праць, в т.ч. 35 монографій. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

ДАНИЛЬЧЕНКО Антоніна Іванівна – 70-річчя. Народилася 25 квітня 1945 року в с. Марківці Бобровицького р-ну. Працювала бухгалтером на книжковій базі, завгоспом Святошинського відділу міліції.

ІГНАТЕНКО Микола Григорович – 70-річчя. Народився 26 квітня 1945 року в Носівці. Працював заступником голови правління ВАТ "Київ-Дніпровське МП ПЗТ".

МЕЛІХОВА Олена Миколаївна – 65-річчя. Народилася 3 квітня 1950 року в Новгород-Сіверську. Працівник Федерації профспілок України.

ФЛЕГОНТОВА (ДЕРЕВ'ЯНЧЕНКО) Олена Трохимівна – 65-річчя. Народилася 3 квітня 1950 року в

сміт Холми Корюківського р-ну. Працювала головним спеціалістом відділу кадрів Держатомрегулювання України.

ГЛУЩЕНКО (ШЕСТОПАЛОВА) Валентина Андріївна – 65-річчя. Народилася 6 квітня 1950 року в Борзні. Працювала кінорежисером Української студії хронікально-документальних фільмів, режисер телекомпанії "ГЛАС". Член Спілки кінематографістів України.

ГОРБОНОС Галина Петрівна – 65-річчя. Народилася 15 квітня 1950 року в Новгород-Сіверську. Актриса Київського театру оперети.

КАШИЧ Василь Олександрович – 65-річчя. Народився 15 квітня 1950 року в с. Авдіївка Сосницького р-ну. Працював на різних інженерних посадах у сільському господарстві.

ЖЕКОВА Софія Василівна – 65-річчя.

Народилася 18 квітня 1950 року в с. Василівка Болградського р-ну Одеської області (проживає у с. Макіївка Носівського р-ну). Працює викладачем народного вокалу дитячої школи мистецтв №8 м. Києва. Лауреат пісенного конкурсу ім. Л. Українки у м. Болград Одеської області.

БУРЯК Леонід Васильович – 65-річчя.

Народився 29 квітня 1950 року в с. Ярославка Бобровицького р-ну. Начальник Управління експертиз і сертифікацій Київської торгово-промислової палати.

БАЛАБКО Олександр Васильович – 60-річчя.

Народився 1 квітня 1955 року в с. Лісконоги Н-Сіверського р-ну. Працював понад 30 років у редакціях різних видань.

Член НСПУ і НСЖУ. Лауреат державної премії імені Івана Франка, журналістських премій "Золоте перо" і "Незалежність", всеукраїнського фестивалю сучасної естрадної пісні "Пісенний вернісаж" та інш.

Відзначений орденами Христа Спасителя, святого Рівноапостольного князя Володимира III ступеня, святого Архистратига Михаїла та іншими почесними відзнаками.

СМАЛЬОХА Анатолій Миколайович – 60-річчя. Народився 1 квітня 1955 року в с. Перелюб Корюківського р-ну.

ГЛЕЙ Михайло Васильович – 60-річчя. Народився 2 квітня 1955 року у с. Старий Глибів Козелецького р-ну. Працює заступником начальника зміни ПАТ "АК "Київводоканал".

ЗАБІЯКА Віра Анатоліївна – 60-річчя. Народилася 9 квітня 1955 року в Ічні. Учитель-методист української мови та літератури гімназії №34 "Либідь" у Києві.

КОВАЛЬЧУК Олексій Володимирович – 60-річчя. Народився 13 квітня 1955 року в с. Рейментарівка Корюківського р-ну. За фахом – водій.

ОСТАПЧУК Надія Григорівна – 60-річчя. Народилася 18 квітня 1955 року в с. Бутівка Сосницького р-ну. Працює начальником відділу кадрів поліклініки сімейного лікаря "Русанівка" Дніпровського району Києва.

ВАЩЕНКО Олексій Григорович – 60-річчя. Народився 27 квітня 1955 року у с. Карпоки Козелецького р-ну. Член Національної спілки журналістів України.

Дорогі земляки!

Рада товариств "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

Ім'я нашого славетного земляка скульптора Геннадія Єршова відоме у багатьох куточках землі. Проживаючи понад десять років у польському Гданську, він не пориває з рідною Чернігівщиною, навпаки – робить усе для того, щоб Україна й Польща зближувалися далі, оскільки це нагальна потреба двох братніх слов'янських народів. В 1995 році він заснував мистецьку "Галерею-Фарт", а цього року започаткував і очолив "Фонд Ательє Єршов", метою якого є підтримка молодих художників, громадська діяльність, єднання двох братніх народів.

ЗНАКИ ЄДНАННЯ

Взяти бодай першу благодійну акцію "Гданськ – Київ", результатом якої є встановлення творчої роботи Г. Єршова біля греко-католицького храму на Аскольдовій могилі в нашій столиці. Це перший із 14 фрагментів серії "Шлях Христа на Голгофу", дарунок Києву від польсько-українських спонсорів. Фінансову та технічну сторону в Україні частково забезпечили на партнерських засадах чернігівська "Галерея-Фарт", якою нині випало керувати мені, та київська фірма "Саямат" на чолі з директором Геннадієм Давидовим. До речі, за авторське виконання роботи "Хресний шлях", яка прикрашає церкву св. Антонія у м. Турун та базиліку св. Діви Марії у Гданську, скульптор отримав високу нагороду з рук кардинала Польщі Юзефа Глемпа.

Вагомим здобутком "Фонду Ательє Єршова" та нашої галереї стала проведена в Гданську Міжнародна виставка талановитих чернігівських фотохудожників "Фотомайдан – дорога до вольності". Тут добре посприяв Генеральний консул України Мирон Янків. Сім днів у виставковій залі комітету профспілки "Солідарність", як мовиться, яблуку ніде було впасти. Полякам було представлено понад сто робіт наших майстрів Івана Матвєєва, Андрія Ярошенка, Іго-

ря Волосянкіна, Маріанни Харді, Миколи Турчина, Віктора Кошмала та інших.

Польська сторона доклала чимало зусиль у проведенні фотовиставки чернігівських митців. "Солідарність" надала безкоштовно виставкову площу та обладнання, допомогла в друкуванні рекламних плакатів, флаєрів тощо. А наші майстри плідно попрацювали, відзняли багато цікавих відео та фотоматеріалів. Уже пройшла на обласному телебаченні перша частина фільму, створеного Іваном Матвєєвим та Андрієм Ярошенком, незабаром вийде на екран його продовження. Фотографії інших майстрів знайдуть своє життя на виставці в рідному Чернігові, взяти участь у якій зголосилися їхні польські колеги.

Під час виставки чернігівці побували і в Генеральному консульстві, де зосередилися на питаннях подальшого розвитку культурних відносин між північним Помор'ям Польщі та Сіверщиною.

Не залишилося осторонь і питання про те, що в чернігівській майстерні Геннадія Єршова знаходиться вже готове до технічного завершення скульптурне зображення святого князя Володимира – хрестителя України-Русі. Проект погоджений із українською громадою та владою Гданська і з часом у цьому польському місті постане бронзова

фігура на гранітному постаменті загальною висотою 4,5 метра біля греко-католицького храму в самому центрі.

Де речі, ця акція розпочалася два роки тому й отримала підтримку та благословіння архієпископа гданського Лешка Славоя Глудзя, вроцлавсько-гданського єпископа Кир Володимира р. Ющака, а також "Братства св. Володимира" за сприяння маршалка воєводства Поморського Мечислава Струка, мера міста Павла Адамовича, гданського відділу української громади та інш. Польська сторона створила "Громадський комітет з побудови пам'ятника св. Володимиру", залучені благодійні кошти для фінансування створення та виготовлення цього монумента. Таким чином, св. Володимир може стати покровителем європейської України, а також одним із покровителів об'єднаної Європи.

Недавно в Чернігові теж створений під патронатом голови обласної Ради Миколи Зверева оргкомітет по спорудженню пам'ятника. Підготовка робота проводиться вже впродовж двох років. Встановлення намічається на 23 травня цього року. Пам'ятник св. Володимира буде завершено в Україні на кошти небайдужих громадян та меценатів Чернігівщини і подаровано Гданську. Монументальна робота поїде на північ Польщі, долаючи символічний шлях Чернігів – Київ – Гданськ довжиною 1,5 тисячі кілометрів. У відповідь передбачається встановлення польською стороною пам'ятника одному з видатних церковних діячів у Чернігові.

Словом, представники нашої культури предметно стверджують омріяний курс сучасної України на європейське життя.

Валентина ЄРШОВА,
директор "Галереї-Фарт",
м. Чернігів

Улюблені жінки Кобзаря

Нинішнього травня Чернігівщина проводить всеукраїнське традиційне свято "В сім'ї вольній, новій". Це буде всенародне вшанування українського генія. Ясна річ, знову страждене і прекрасне життя Тараса Шевченка опиниться в епіцентрі уваги всіх свідомих українців. Отож і дослідження нашої землячки Ольги Сирової, яке ми пропонуємо читачам, стане невід'ємною часткою нашої любові до Кобзаря.

Життя геніїв завжди викликає підвищений інтерес і у старанних учених, які намагаються бути об'єктивними у своїх дослідженнях, і у любителів поритися в пікантних подробицях приватного життя і романтичних захоплень знаменитостей. Не оминула така участь і великого українського поета Тараса Шевченка.

Від апостола, революціонера і пророка до вурда, п'яниці і бастарда великого князя – такий підсумок цих досліджень. Залишимо на совісті авторів ярлики, начеплені на геніального поета, і поглянемо на нього як на людину, якій було притаманне все людське. І захоплення жінками зокрема. Він закохувався палко і пристрасно, писав їхні портрети, присвячував кращі твори, мріяв, страждав, розчаровувався і знову закохувався.

Хто ж вони, його музи, які увійшли в історію завдяки високим почуттям великого Тараса? Список із декількох прізвищ давно відомий і ми просто його пригадаємо.

Кучерява Оксана

Ми вкупочці колись росли,
Маленькими собі любились,
А матері на нас дивились
Та говорили, що колись
Одружим їх...

Тарас Шевченко

Можливо, так би воно й сталося, може, й побралися б Оксана Коваленко і Тарас Шевченко, та доля приготувала для кріпацького сина інший шлях. Говорити про те, що маленька Оксана була першим коханням Тараса, складно, швидше, товаришкою по дитячих забавах, подружкою і розрадницею, бо Тарасом, як ми знаємо зі спогадів, ніхто особливо не опікувався, хіба що старша сестра Катерина. А Оксана була щирою дівчинкою, і їхній перший поцілунок, про який поет пише у вірші "Мені тринадцятий минало", можна розцінювати

як вияв глибокого співчуття до хлопчини-сироти, адже дівчинці на той час було тільки дев'ять років.

Але часом дитяче захоплення і закоханість залишають і у долі геніїв, і простих смертних глибокий слід. Та як би там не було, а її світлий образ поет проніс через усе життя, з ніжністю і смутком згадуючи у своїх творах. І навіть присвятив їй поему "Мар'яна-черниця". А ім'я Оксана поруч з іменами Катерина і Марія – улюблені імена героїнь його поезій.

У 1829 році, коли поміщик Василь Енгельгардт вивіз п'ятнадцятирічного Тараса разом з іншими кріпаками у Вільно, вони розлучились. Як виявилось, назажди. На той час, коли Тарас Шевченко отримав вільну і приїхав у рідну Кирилівку, Оксана вже була заміжня за кріпаком Сорокою і мала двох діточок.

Дуня чорноброва

Зполькою Ядвігою Гусиковською (Ядзєю) Шевченко познайомився у Вільно у 1830 році. Він покохав її з гарячою юнацькою самовідданістю і їхні стосунки були далеко не платонічними. Вона читала йому вірші Адама Міцкевича, навчала польській мові, так що він навіть написав кілька своїх поезій польською, піклувалася про нього і навіть власноручно шила йому сорочки. "Любовь к этой польке, принадлежавшей к другой среде, с независимым образом мыслей, имела сильное влияние на его забытую, загнанную, но глубоко впечатлительную природу. Эта первая привязанность, по признанию самого поэта, облагородила его душу, возвысив в собственных глазах", – вважають шевченкознавці. Спілкування з Ядзєю пробудило у юнака почуття власної гідності: "Я впервые пришел тогда к мысли, отчего и нам, несчастным крепакам, не быть такими же людьми, как и прочие свободные сословия?"

На думку Володимира Сиротенка, під час підготовки до польського повстання 1830–31 років Ядзя, як патріот своєї батьківщини, з братом і друзями виїхала до Варшави. Софія Енгельгардт умовила чоловіка, який також вирушав до Польщі, взяти з собою Тараса, аби той міг брати уроки малювання у художника Лампі. З Лампі Шевченко так і не зустрівся, а от з Ядзєю роман продовжився. Вона найняла йому кімнатку поруч зі своєю і посвятила у свої плани. Але боротися за втілення чужих йому ідеалів Тарас не хотів, і Ядзя буцімто "здала" його коменданту Варшавського гарнізону. Разом з іншими земляками, які на той час перебували у Варшаві, він був інтернований і по етапу відправлений у Петербург, куди й дістався за два місяці.

Перебування Тараса Шевченка у Варшаві біографи поета не підтверджують, тому і факт подвійної зради Ядзі можна поставити під сумнів.

Багато років потому, у вересні 1857-го, у щоденнику Шевченко запише: "...Во сне видел церковь святых Анны в Вильне, и в этой церкви молящуюся милую Дуню, чернобривую Гусиковскую". Хіба міг би поет так гарно згадувати жінку, яка колись його зрадила?!

Чужа Амалія

Викуплений з кріпацтва за сприяння художників Карла Брюллова, Аполлона Мокрицького та інших відомих особистостей того часу, Шевченко стає студентом Імператорської художньої Академії, ба більше, улюбленим учнем Брюллова. Він посе-

ляється в кімнаті у земляка Івана Сошенка, яку той наймав у німкені Марії Іванівни. У цьому ж будинку мешкала і її племінниця Марія-Амалія Клоберг. Вона частенько заходила до Івана подивитися, як той малює. Сошенко захопився молоденькою миловидною дівчиною і вже навіть хотів одружитися, але, як і всякого закоханого, його мучили сумніви: "Как мне хотелось тогда раскрыть ей мою страдающую душу! Разлится, растает в слезах перед ней... Но это оскорбит ее девственную скромность". Своїми переживаннями Сошенко з приятелем не ділився, тому Тарас про почуття побратима, мабуть, і не здогадувався. Дуже скоро симпатичний і, можна сказати, уже досвідчений коханець Тарас спокусив Амалію. Матримоніальні плани Сошенка летіли шкереберть, і хоча він довго приховував своє роздратування, врешті-решт не витримав і, розлявшись з Тарасом, вигнав

його з квартири. Втім, це не врятувало його стосунків з Амалією: вона все одно продовжувала бігати до Тараса.

Незабаром Сошенко захворів "глазами и грудью", лікарі порадили йому змінити клімат, і він зібрався до Ніжина. Дізнавшись про від'їзд друга, Тарас, хоч і почувався винним, прийшов попрощатися. Вони розійшлися як гарні приятелі, так, ніби й не пробігала між ними чорна кішка.

На портреті, написаному Шевченком у 1839 р., зображена напівголена натурниця з розпущеним волоссям і стоїть підпис "Чевченко". "Я не могла вимовити його прізвище правильно, – згадувала Амалія Клоберг. – Щоб догодити мені, він так і підписав, як я вимовляла".

Цей роман не мав продовження: Шевченко і Амалія розійшлися. Є свідчення, що вони зустрічалися після повернення поета з заслання, але про любов між ними уже не йшлося.

Ганна вродлива

Це Ганна Закревська, чарівна красуня з Березової Рудки, дружина полковника у відставці Платона Закревського. Вони познайомилися на балу у поміщиці Тетяни Волховської в селі Мойсівка. Тоді Тарас, уже відомий портретист і автор "Кобзаря", приїхав в Україну як вільний художник. Вродлива Ганна одразу підкорила серце поета, та хіба тільки його! І коли Закревський запропонував художнику відвідати їх у родовому маєтку, щоб написати сімейні портрети, Шевченко жодної хвилини не сумнівався. Працював довго і старанно, щоб якомога довше бути з коханою. Написаний в тогочасній манері, портрет Закревської нічим би не відрізнявся від портретів багатьох красунь, якби не очі – трагічні, темносині до чорноти, з яких ніби от-от скотиться сльоза.

Кажуть, кохання їхнє було взаємним. Згодом кілька разів вони зустрічалися в Петербурзі. В результаті цих побачень стало народження дівчинки і рання, в 35 років, смерть Ганни, чоловік якої не пробачив їй адюльтер і замучив ревністю.

У 1848 р., знаходячись у засланні, Шевченко присвячує Закревській декілька віршів, проникнутих неперевершеною ніжністю.

*...А ти, доле!
А ти, мій покою!
Моє свято чорнобриве.
І досі меж ними,
Тихо, пишно походжаєш?
І тими очима,
Аж чорними-голубими,
І досі чаруєш
Людські душі?*

Проте є й інші свідчення про стосунки Ганни і Тараса. Афанасьєв-Чужбинський згадує: "Пригласила она как-то Шевченко утром почитать ей одну поэму и сказала, что хочет одна насладиться чтением. Тарас Григорьевич исполнил ее желание. Шел он к ней с каким-то трепетом. Но какая же картина его встретила? В уютной гостиной красавица сидела на диване, окруженная студентом, гусаром и толстейшим генералом, тремя отъявленными своими обожателями, и искусно маневрировала по-своему, обманывая всех троих – то лаская, то приводя в отчаяние. Поэт смутился, и как престелая хозяйка ни атаковала его любезностью – он ушел с твердым намерением никогда не посещать красавицы и сдержал свое слово".

Ангел Варвара

*Душе с прекрасным назначеньем
Должно любить, терпеть, страдать;
И дар господний, вдохновенье,
Должно слезами поливать.*

Тарас Шевченко

Тільки "прекрасную душу" побачив Шевченко в княжні Варварі Рєпніній, доньці видатного державного діяча, генерала від кавалерії Миколи Волконського-Рєпніна, і присвятив їй свою російськомовну поему "Тризна".

Вони побачилися в Яготині, і екзальтована княжна з першого погляду і на все життя закохалася в поета. Тридцятип'ятирічна, як на ті часи стара дівка, була худа, кострубата і зовсім негарна. А Шевченко любив таких, "щоб під нею земля горіла на три сажні". Рєпніна захоплювалась талантом Шевченка і своїх почуттів до нього не приховувала, але поет ставився до неї, як до друга. Не будемо звинувачувати його в жорстокості, адже серцю не накажеш, а поети, як відомо, живуть серцем, натхненням. Та й був у нього принцип – не женися на багатій, бо вижене з хати.

Позаяк Шевченко не зміг відповісти Варварі взаємністю, хоча й поважав її почуття, вона вирішила перебороти себе і стати для нього ангелом-охоронцем. Але розбурханий вогонь чуттєвості виривався назовні і виливався в листах наставнику французу Ш. Ейнару: "Я подлым образом, целыми часами отдаюсь во власть своего воображения, рисующего мне пылкие картины страсти, а иногда и похоти".

Яготин знаходився в кількох верстах від Березової Рудки, і Рєпніна знала про захоплення Шевченка Ганною Закревською. Чаша стражданя від нерозділеного кохання переповнювалася

ще й ревністю. Але вона все пробачила Шевченкові і впродовж багатьох років була йому вірним і щирим другом. Рєпніна допомагала розповсюджувати естампи художника "Живописна Україна", була єдиною жінкою, яка не побоялася писати йому на заслання, зверталася в третій відділ з проханням полегшити долю Шевченка, за що їй заборонили листування з поетом. За непослух жінку могли постригти в черниці, і зробити це було неважко, адже на той час її батько потрапив у царську немилість, а близький родич – декабрист Волконський – був засланий до Сибіру.

Повернувшись із заслання, Тарас Шевченко провідавав Рєпніну і 17 березня 1858 року записав у своєму щоденнику: "Вечером втихомолку навестил давно не виданного друга моего, княжну Варвару Николаевну Рєпнину. Она счастливо переменилась, потолстела и как будто помолодела. И ударились в ханжество, чего я прежде не замечал. Не встретила ли она в Москве хорошего исповедника?" Ще раз вони побачилися 24 березня і, схоже, це була їхня остання зустріч.

Маючи літературний талант, Рєпніна почала писати повість, головним героєм якої був поет, але чомуся не закінчила її, надрукувала лише статтю "К биографии Шевченко". Померла у 83 роки, переживши свого кумира на 30 літ.

(Закінчення в наступному номері)

Ольга СИРОВА,
Корюківське відділення

Як бджолина

Здавен у народі кажуть, що найміцніша у світі бджолина сім'я. І це справді так – у її житті все доладно облаштоване, все скероване на творення добра, на збереження роду, миру й благодаті. Часом думаєш: от якби людство переймало віковий досвід золотокрилих трудівниць та переставало укорочувати собі віку, якби кожна родина жила за правилами миротворчих Божих створінь, які коли й жалять, то тільки кривдників.

сім'я

Як на мене, саме такою є й наша родина Жадків із маленького села Заудайка, що на Ічнянщині. Не подумайте, що збираюся поставити власний родовід над іншими, в тій же Заудайці стільки чудових людей – просто в мого татка, Миколи Михайловича, у квітні день народження, і мені захотілося перед усіма земляками висповідатися у любові до нього. Бо він, як на мене, таки незвичайний. Про це скажуть і моя мама Лідія Михайлівна, що пішла за ним у далекі часи аж із забитих у ліси Холмів, і мої старші сестра Ірина та брат Сергій. Та й заудайці з нашої столичної земляцької родини підтвердять мої слова. А всьому виною ті ж бджоли...

Як мені відомо, в нашому роду пасічниками не були ні мій прадід, ні дід. А от татко після армійської служби присвятив себе бджолам. Почав роботу водієм у місцевому колгоспі, паралельно приглядав за громадською пасікою. Спершу завів і власних три сім'ї. І пішло добре слово хотілося б сказати на адресу великого друга моїх батьків Юрія Кулика, який познайомив їх та відтоді став ніби часткою нашої бджолиної родини. Бо його душа наповнена нектаром доброти.

А з тієї колгоспної пасіки зародилася в моїх батьків любов до невтомних трудівниць, що завжди були великими друзями людей. І триває вона понад тридцять років, глибшає й розростається, примножує славу українців, того ж нашого великого земляка Петра Прокоповича, який створив перший у світі рамковий вулик. Бути бджолярем – важка й клопітна справа. З усмішкою згадую і власні намагання зрозуміти складне життя бджолиного рою, коли в шкільні роки допомагала татові навошувати рамки, вставляти дротини в рамки чи гріти вошину. І навіть коли якась бджолина жалила мої руки, я стара-

лася зрозуміти її вчинок: мабуть, зробила щось не так, чимось образила Боже створіння і ще більше розуміла татка, джерела його безмежної доброти. Адже всі пасічники, з якими довелося зустрічатися, не носили зерна зла чи заздрощів у душі, а це все, як на мене, походить від спілкування з таємничим світом легкокрильців.

Татко любить повторювати, що любов

до бджіл дана йому Богом. І це справді так, адже скільки сільських молодиків, його ровесників, так і не знайшли свою дорогу в життя, занапалили себе в нелегкі часи чергових реформ, результати яких видно неозброєним оком. А він не розгубився, він знайшов своє призначення, зайнявшись, за словами нашого великого філософа Григорія Сковороди, спорідненою душі справою. Нині в розлогому впорядкованому нашому дворі, обгородженому зусібч від злих вітрів, стоять понад півсотні вуликів, змайстрованих моїм татком за власним стандартом. Зробив він навіть диво-

вижну платформу для вивозу бджіл у ліс чи поле, не забув і про себе, змайструвавши будиночок, у якому є електрика, і газ, і водяне опалення, та й телевізор можна подивитися під жебоніння бджіл. І якщо половина бджолиних сімей носить мед, то інша – селекційна, татко розводить маток карпатської породи першої

генерації. Поробив він і спеціальні вулики-нуклеуси, велику рідкість у вітчизняному бджолярстві.

А захочете знати про цілющі властивості меду та інших бджолиних продуктів (віск, прополіс, пергу, маточне молочко), він не лише розповість про них, а й поділиться надбаним. Зрештою, й сам татко активно використовує апітерапію та ще на додачу й спить на спеціальному лежку, облаштованому над вуликом. Є щось казкове в цьому, є повернення людини ХХІ сторіччя в доісторичні часи, коли її життя не обсікали різні дива цивілізації.

Я радію, коли дізнаюся про чергові успіхи моїх батьків. До їхньої пасіки навідується бджолярі з багатьох куточків України. Татко мій має звання заслуженого пасічника України, а це вже щось значить. Тож не дарма він став учасником 43-го Міжнародного бджільницького конгресу Алімондії, що проводився в Україні. Після відвідин Києва саме моєму батькові серед небагатьох пасічників Чернігівщини довелося приймати в Заудайці велику групу колег із різних котинентів. Іноземцям важко чимось здивувати, але мої батьки таки зробили це. Кажуть, вони скрупульозно знайомилися і з господарством, і з продукцією. А коли дійшло до традиційного українського пригощення, тут моя мама здивувала всіх незнайомими варениками, що добре смакували після батькового питного меду. Тож не дарма в книзі записів почесних гостей залишилися такі промовисті слова президента Угорського апітерapeutичного товариства Яноша Корменді-Раца: "Ми дуже щасливі, що побували на цій прекрасній пасіці. Вона чиста, простора, гарно доглянута. Мед смачний та якісний. Господар – щирий і безмежно відданий справі, якою займається майже півжиття. Ми скористаємося його досвідом ведення бджільництва у своїй практиці". А американка Луїза Ховен взагалі подивилася на українське бджільництво ширше: "Я вражена Україною. Мені тут подобається все. У подальшому я буду більше дізнаватися про Україну і людей, які тут живуть". Отож, дякуючи бджолам, про нас дізнається й цілий великий світ.

Зараз, коли я вже й сама маю свою сім'ю та трирічного сина, ще глибше розумію батьківську турботу.

Хай же й далі рояться над вашим, дорогий імениннику, домом золотокрилі бджоли!

Ольга ЖАДЬКО

НАБОЛІЛЕ

Оприлюднення в інтернеті та на сторінках нашої газети звернення Ради товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві до горезвісного земляка Миколи Ляха викликало чимало пристрасних відгуків столичних сіверян. Їх позиція однозначна – таким "землячкам" не місце в народній пам'яті. Тож подаємо низку коментарів відомих людей, яким не байдужа доля України.

“Мені дуже прикро. Від того, що земляк-менянин з Блестови Микола Лях прислужує сучасним "збирачам російських земель", чим соромить рідну древню Чернігівщину, яка, на щастя, породила багатьох славетних патріотів України, серед яких і найближчі земляки-меняни: борець Корень та педагог і фольклорист Мишанич з Блестови, перекладач Кочур з Феськівки, майстер бандур Корнієвський з Данилівки, кобзар Пархоменко та архітектор Гайдамака з Волосківців, правник Кістяківський з Городища, композитор Верьовка з Березного, кобзар Ткаченко з Синявки.

Микола Ткач

"Я би не звертався до цього манкурта на "ви", не заслуговує він на повагу. Козаки, які писали листа турецькому султану, і ті, зневажаючи його, попри його посаду, звертали до нього на "ти". Я думаю, що Ляху до султана, як до Києва рачки, то му нічого не буде невивічного, коли ми звернемося до нього на "ти".

Олександр Нараєвський

"Із зверненням до Миколи Ляха забарилася рівно на рік. Однак, воно й зараз конче необхідне, якщо його підкріпити клопотаннями перед відповідними державними органами з пропозицією включити Миколу Ляха та його найближчих "земляків" – соратників, наприклад, Юрія Цимбаліста, до списку осіб, в'їзд яким забороняється до України та інших країн, що підтримують у цьому питанні Україну.

Сергій Ковтун

"Рішення Ради підтримую. Але це має бути не "звернення до голови Ради...", а ультиматум відступнику Ляху з вимогою припинити плазувати перед ідеологами "руського

світу", припинити антиукраїнську діяльність і покаятися. Локонічно та жорстко. Немає потреби його в чомусь переконувати. Згадка його імені в контексті славних імен наших земляків є, на мій погляд, недоречною. Це занадто велика честь для нього.

Олександр Пухкал

"Нарешті!!! Погоджуюся, що на такі випадки наших "земляків" треба реагувати відразу. Думаю, що форму "Ви" треба зберегти, але текст, хоча й відверто проти цього ляха (зумисно пишу з малої букви), все-таки надто м'яко написано. Вдаватися в якесь там лихослів'я не

варто, але треба додати експресії, запитальних речень, лексики негативно-зневажливого змісту.

Щодо "раптом уявили з себе історика" – я б тут сказав не "уявили", а "корчите із себе недолугого історика". Який він насправді і є. Немає чого з такими манкуртами панькатися. Вони не будуть вже ніколи українцями, як, виявляється, й не були. І це також треба сказати...

Іван Забіяка

"Такі мерзотники і під час війни 1941–1945 років були та і в інші часи. Їх в Україні сьогодні не повинно бути.

Вадим Богдан

"Люба моя Україно, дорогі мої земляки! Я з вами. Навіть, коли у Другу світову штурмував у Маньчжурії фортецю Хутуо, душею я був дома з Україною. У мене дома українська рідна мова, я роблю українську книжку, даруйте, що мені йде 89-й і я вже не можу бути в окопі. Україна вистоїть, нема такої сили, щоб зламати 45-мільйонний народ. Новоявлений Гітлер зламає собі шию в Україні. А такі зрадники, як Лях, їх немало й по цей бік кордону, перші тікатимуть з московського корабля. Україно, до бою будь готова! Слава Україні!

Олександр Деко

"Скажу про Ляха коротко: зрадник ти, Лях! Для мене, народженого в селі Оболоння Коропського району, ти вже бувший земляк. Щиро сподіваюся, що якщо Україні дотримуватися кремлівської загарбницької теорії, то ти знову можеш опинитися в Чернігівській області, розширеному українським військом Новгород-Сіверському районі, українському населеному пункті Москва! Адже історія знає – всі війни закінчуються в столиці агресора!

Микола Шило

До цих щирих відгуків приєдналися і земляки з Москви, які схвалили наше звернення такими словами:

"Знали Ляха з хорошої сторони, але те, що він зрадив нас усіх – це велика ганьба! Без сумніву, він знав про все те, що очікує земля, на якій він народився та виріс, однак, нічого не зробив не тільки для її порятунку, а ще й закликав до нищення!

Ще сьогодні він міг би одуматись і закликати свого друга – головного кремлівського стратега негайно припинити агресію проти України, яка перетворилася в масштабне кровопролиття XXI століття".

З чого почати? Про що розповісти? Адже написано немало спогадів: учасниками, журналістами і просто бажаючими відтворити епізоди історії правдиво, цеглинка за цеглинкою.

Згадав! І це справедливо, що надаю слово автору книги "В епіцентрі людської біди" Георгію Дзисю – дещо автобіографічної, але до деталей чесної і справедливої. Тільки той може так описати, хто відчув це наше горе... Я його бачив, працював, тримався, жив, відчував і відчуваю донині.

Ось рядки з книги: "Пригадую і таку психологічну деталь, як нестерпиме бажання в перший день побачити на власні очі зруйнований реактор і зону довкола. Каюсь, але така в мене вдача!" Мені також занадто хотілось – цікавість і ще раз цікавість – що воно таке!?

Під час першого засідання отримував список членів Урядової комісії, що приступав до роботи в Чорнобилі з 4 червня 1986 року. З приємністю відзначив багатьох людей (із Києва та з Москви), знав особисто: голова – Маслюков Юрій Дмитрович, заступник – Дзись Георгій Васильович – і інші відомі імена, я їх не буду перераховувати.

Далі пише Георгій Васильович: "У мій чорнобильській теці випадково збереглося кілька документів. Маю змогу використати їх у цій книжці. Зверху на документі напис: "Для службового користування". Та з плином часу на цю пересторогу вже можна не зважати. Вважаю, маю моральне право. Гриф секретності зняв сам час.

Документ подаю частково, називаючи прізвища, що зустрічаються в моєму записнику впродовж чорнобильського місяця. "За цим списком стоять достойні люди: мужні, відповідальні, сміливі, досвідчені. У 86-му нам випало спільно пройти важкі випробування. Згадати їх добрим словом – мій обов'язок".

Серед багатьох імен читаємо: "Мінздорів УРСР – Волох Дмитро Степанович". Не забув, згадав, друже, брате, колего. Керівник з великої букви, доземно кланяюсь Вам!

Через призму років...

Чорнобиль

На жаль, Ви відійшли уже у вічність, а ми будемо вірними Вам, Георгію Васильовичу, вірними пам'яттю про Вас.

Горе, невимовне горе, сльози, страждання, покинуті оселі, бездомні собаки, голі гуси, що на вигоні – і все це ми бачили, відчули серцем і душею.

Як писала "Медицинская газета" 2 липня 1986 року: "Сотни тысяч замечательных медиков участвуют в ликвидации аварии. Все они делают общее дело, оберегая здоровье людей. А над украинскими хатами в гнездах аистов уже появились птенцы".

"Серед тих людей, – пише журнал "Україна" – був і Дмитро Степанович Волох, який робив усе можливе і неможливе. За його плечима не просто недоспані ночі, а ночі взагалі без сну.

Інколи і плавав. Часом йому здавалося, що зірки підморгують йому не вночі, а вдень. Може, воно так і було. Може, небо просто почорніло, а вони, зірочки, намагалися хоч трішки присвітлити, хоч чимось допомогти лікарям.

Під час ліквідації аварії на ЧАЕС поліклініка була для Дмитра Степановича і робочим місцем, і місцем відпочинку, на який в нього не лишалося часу, що його він дарував роботі в ім'я порятунку людей".

І нині щем серця огортає мене. Коли це було? Ось нещодавно. Учора. Пам'ятаю кожную деталь. Друзів, що допомагали ліками, завозили, не дивлячись, що їх було обмаль. Тому доводилось готувати у пристосованій колишній аптеці.

"Отож, Дмитро Степанович Волох має у своєму житті одну невеселу сторінку, але, навіть отримавши першу категорію постраждалого, він згадає свою роботу у Чорнобилі як допомогу людям і безкорисливу самопожертву.

Він не вимагає присвоєння "титулу героя міжнародного гатунку", а лише сподівається, що більше ніколи не трапиться подібне горе, не спіткає людство. Він мріє, щоб небо над нами було чисте, зірки підморгували лише вночі, а сонечко посміхалося вдень. Звичайно, згадуються всі ті події з невимовним жахом, але в наших силах лише не допустити повторення цього фільму у кінотеатрі життя, застерегти людей від купівлі квитка на такий сеанс. Ті, хто у 1986 році все ж його придбав, сьогодні або відійшли у вічність, або запам'ятали фрагменти того кіно на все життя, часом бачать їх у своїх снах. Тоді, прокинувшись, витирають спітніле чоло і усвідомлюють, що треба жити далі. Про це, перебуваючи у Чорнобилі, Дмитро Степанович написав вірш "Радість буття":

*Тож плачте, смійтесь, через горе
Віддайте радості буття,
Бо ж мить його – безкрає море,
Що називається життя!*

Микола ПОЕТА,
голова об'єднання
ліквідаторів аварії на ЧАЕС
Фото Ганни СКРИПКИ

Подвиги надихають

За обрієм залишилися десятиліття. Знову на нашу землю прийшла весна в буянні квітучих садів. Незабаром ми зустрінемо 70-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні. Щемно і трепетно в ці дні ветеранам, яких залишилося не так уже й багато у нашому земляцтві. Мріяли вони зустріти цей ювілей під

мирним небом та не так сталося. Хіба могли вони навіть уявити, що на рідну українську землю ступить брудний чобіт загарбників Путінського режиму? Та всі вони щиро вірять, що перемога буде за Україною, яка століттями боролася за свою незалежність. У дні святкування великої Перемоги ветерани згадають тих, хто віддав своє життя за свободу, а заодно низько вклоняться тим, хто сьогодні мужньо продовжує патріотичний подвиг попередників.

Коли багато років тому створювалося ветеранське об'єднання земляків, нас було кілька десятків. Нині невблаганний час суттєво прорідив наші ряди.

Але ми щасливі, що донині живуть і діють славні чернігівці, яких хочеться назвати поіменно, ніби на строювій перекличці: В. Будьонний – артилерист-розвідник, М. Лойко – бронебійник, Л. Могилюк – партизан, І. Сидоренко – партизан, В. Устименко – партизан, В. Хільчевський – стрілець-зв'язковець, В. Жуковський – зв'язковець, В. Рейський – зв'язковець Київського підпілля, Марія Ракитянська-Нечаєва – партизанка, Ю. Півень – мінометник, В. Шишков – артилерист. Дай Боже, щоб ця перекличка тривала не один рік!

**Владислав РЕЙСЬКИЙ,
Сергій КУДІН**

Повернення додому

Кожен приїзд відомого композитора, народного артиста України, лауреата Національної премії України ім. Т.Г.Шевченка, професора Київської національної музичної академії ім. П.Чайковського Олександра Костіна стає справжнім святом для вихованців Ніжинської музичної школи – адже його творче життя тісно пов'язане з цим древнім містом, тут він поклав на папір перші ноти власних творів, тут навчався і навчав інших. Тож і цього разу земляки щиро привітали Олександра Васильовича в теплому родинному колі з нагоди недавнього 75-річчя з дня народження.

І привітали оригінально, підготувавши концертну програму цілковито за його творами. Зразковий хор "Сяйво", особлива любов і дітище директора музшколи, заслуженого працівника культури України Сергія Голуба (концертмейстер Ольга Синельникова) виконав низку хороших творів гостя. Зворушував присутніх і чистий голос юної солістки Олександри Шевельової. Інструментальні твори О. Костіна виконали на фортепіано учні музичної школи Вадим Ріпа, Ліза Сидоренко, Настя Жарова, показали високий клас гри на скрипці викладачі Лариса Резан та Лариса Скрипка, на тромбоні Антон Гузь. Особливим успіхом користувався виступ студента ІУ курсу Національної музичної академії, учня поважного гостя, Богдана Решетилова.

І хоч фундаментальна частина оперного доробку гостя залишилася з об'єктивних причин не показаною, ніжинці могли гідно оцінити неординарний внесок свого земляка в сучасну українську культуру.

Наш кор.

ОДА на 75-річчя

маестро Олександра Костіна

*Скажу я вам, поважні гості
Із Кручі, Ветхого, Гуньків.
Вам: повезло, що нині Костін
До вас з столиці прикурів.*

*Та хай би спробував інакше
Вчинити славний ювіляр,
Тоді б його зневага ваша
Зняла із гонорових хмар.*

*Казав недарма сам Кониський –
На те він, певно, право мав, –
Що Ніжин був йому колыска,
А Київ розуму навчав.*

*Але у Костіна, по правді,
пригоди інші вже були:
Зарили пуп у Самарканді,
А душу Ніжину здали.*

*Там народивсь козак Костина,
Та мудрий писарчук узбек
Відрізає "а", і папірчина
Пішла у світ, як битий глек.*

*Козацьку ж душу не убили
Ані війна, ні чужина,
Бо ніжинці їй ростили,
Як буйний пагін із зерна.*

*В штанцях коротких,
сорочині,
Догризи наспіх огірка,
Писав він ноти в комірчині.
Щоб грала музики ріка.*

*Підвладний всемогутній долі,
Паском затиснувши живіт,
Пускав діззи і бемолі,
Як диких голубів в політ.*

*Так і прийшла найперша
слава,
Як дівка з Ветхого, взяла
За руку і прямцем, лукава,
У Київ стольний повела.*

*Тепер він там маестро
знаний,
Самому Лисенкові брат,
Артист народний осіяний,
Шевченківський лауреат.*

*Живе в професорському чині,
Хоча до мантії не звик,
У Академії донині
Вишколює нових музик.*

*Але у всі щорічні пори –
Чи сніг, чи дощ, як із відра,
Масштабний сам,
масштабні твори
Видобуває на-гора.*

*І, пригорнувшись до Марини,
Жіночих позичає чар,
А потім від темна до днини
Роздмухує натхнення жар.*

*Бо рано ще ховатись в поруб,
Хоч час літа пряде й пряде,
Бо в Ніжині маестро Голуб
Вже з творами новими jde.*

*Твори ж, козаче наш Костина,
На радість світові і нам,
Бо вічна музика єдина.
За тебе ж ніжинська родина
Мажорно вип'є по сто грам.*

Леонід Горлач

Високоосвічений юрист і фінансист, генерал, розробник кількох кодексів, законів, міжнародних договорів, Борис Михайлович все-таки найяскравіше розкрився як невтомний культуролог, великий патріот України. Все своє свідоме життя він присвятив великій ідеї вивчення, збереження і розвитку національної культурної спадщини, в першу чергу наших геніїв Григорія Сковороди й Тараса Шевченка.

А почалося все з Переяслава-Хмельницького, де молодий юрист познайомився з фанатом музейної справи Михайлом Сікорським, майбутнім Героєм України, який на все життя заразив його інтересом до української історії. Службова діяльність тільки відсунула на другий план дослідництво Б. Войцехівського. Зате останні роки він чинить без перерви свій творчий подвиг. Цільність натури допомагає йому залишати яскраві сліди в різних куточках України, не ждучи якихось державних програм, бо їх, на жаль, було не так густо за роки незалежності, а самотужки впрягаючись у рутинну роботу, котра не приносить ні матеріальних статків, ні офіційних нагород. Зате справжньою високою нагородою великому трудівникові на культурній ниві є повага людей – і тих, кого він залучає до співробітництва, і тих, в кому прагне розбудити дух патріотизму.

Здається, першим посівом на ниві народної пам'яті стала передача для музею Івана Огієнка в Брусилові матеріалів про життя і творчість Тараса Шевченка. Тоді Борис Михайлович зібрав для земляків "Кобзар" поета, копію посмертної маски, погрудний скульптурний портрет, 13 цифрових фотокопій оригіналів рукописів, 19 фотокопій створених Кобзарем акварелей. То була науково обгрунтована основа, що могла б стати й ядром цілого музею нашого Пророка.

А далі пішло-поїхало. Борис Войцехівський встигає скрізь. У 2008 – 2014 роках він як не збирав матеріали, так створював оригінальні

Шевченківські світлиці. Перша з них відчинила двері відвідувачам у Переяславі-Хмельницькому 2008 року й відтоді постійно поповнюється його стараннями. А ще ж такі осередки духовності він заснував у дипломатичній академії України та на Брусилівщині, в Новоград-Волинському на Житомирщині й селі Кривче на Тернопіллі, в селі Шевченкове на Черкащині тощо. А такі ж справді світлі центри Т. Шевченка й Г. Сковороди функціонують завдяки йому в посольствах України в Іспанії, Вели-

А за його прикладом наші земляки облаштовують Шевченківську світлицю в далекій Семенівці. Так на карті України й з'являються духовні острівці.

Подиву гідна й ініціатива Б. Войцехівського ще в одній галузі. Відомо, що українці здавна були удатні садоводи й лісівники, а дуб здавна є символом вічності. От і взявся наш активіст за висаджування цих дерев не просто так, а як знаки пам'яті.

У далекому 2008 році він з однопдумцями посадив 340 "живих пам'ятників" у Брусилові, назвавши ту місцину парком Т. Шевченка. І житомиряни, підхопивши той приклад, того ж року висадили 6,2 тисячі дерев. А там і прилучилися підхопити ініціативу, посадивши дерева на алеях Т. Шевченка, Г. Сковороди та Марії Заньковецької. Такі ж живі пам'ятники зводяться в небо і в інших куточках України. Словом, Борис Михайлович залишається серед тих, хто творить сучасну українську історію не на мітингах, а в щоденній роботі.

Діяльність Бориса Войцехівського на ниві духовного просвітництва велика й різноманітна. Його добре знають і в Українському фонді культури, і в громадському організаційному комітеті великого проекту "Григорій Сковорода-300", і в знаному київському видавництві "Криниця", і в нашому земляцтві. Він почесний громадянин міста Переяслава-Хмельницького та селища Чорнухи на Полтавщині. Заслужено носить звання Лауреата премії Михайла Сікорського Національної спілки краєзнавців України. Та найвищими нагородами за невтомну працю стали створені ним духовні центри, а ще парки, сади, алеї, що перешумлюють зеленим листям славу своєму творцеві.

Хай же будуть вони вічними знаками поваги до справжнього патріота України Бориса Войцехівського, що зустрічає цієї весни своє 80-річчя!

Людмила ТИМОФІЄВА,
Прилуцьке відділення

Окрилений

Про Бориса Михайловича Войцехівського можна сказати одне: він окрилений працею. Працею духовною, покликанню піднімати народ до світових вершин, утверджувати свою глибоку історію через імена українських геніїв. Він ніколи не замикався на власних життєвих проблемах, бо живе масштабно, на рівні вічних партитур. Навіть сам перелік тих благородних справ, що встиг зробити цей син Житомирщини, що згодом став і великим сином нашої Чернігівщини, дивує.

працею

кій Британії та Північній Ірландії, Білорусі.

Нам особливо приємно, що свого часу саме член нашого відділення столичного Чернігівського земляцтва організував Кобзареву світлицю в Прилуках. Відколи на другому поверсі Центру творчості дітей та юнацтва оселився дух нашого генія, котрий свого часу навідувався до міста над Удаєм, тут у будь-яку пору року людно, гамірно, тут молоде покоління прилучає черпає глибоку чисту енергію патріотизму, без якого нам не бачити вільну українську державу.

А невгамовний ентузіаст уже відкриває подібні Шевченківські осередки в Линовиці, де знаходиться колишня садиба поетового товариша Якова де-Бальмена, в Срібному й Талалаївці.

Подвиг

Про чорнобильську трагедію написано багато. Як і знято фільмів, і зафіксовано на фотознімках. Все це стало сторінками української трагедії, яку не списати в будь-які секретні архіви. Та, як на мене, ще вимагає ширшого висвітлення подвиг наших річковиків. Тим більше, що я за службовим становищем мав причетність до всіх тих подій, оскільки працював у славетному тоді Річфлоті України.

річковиків

Отже, злочин проти людяності, проти природи був запущений тієї квітневої ночі 1986 року. Перші дні – невизначеність, невідомість. Щось там сталося, а що – ніхто не знав. Зате між Прип'яттю і Києвом снували сотні автобусів та вантажівок, які вивозили і людей, і різноманітні вантажі. Вони просто задихалися, і тоді постало питання залучити до транспортування річковиків. Там працювали спеціалісти високого класу, там було зосереджено сотні одиниць спеціальної плавучої техніки. До Дніпровського басейнового управління водних шляхів долучилися річкові порти та шлюзи. Річпостач доклав багато зусиль, щоб забезпечувати ліквідаторів. За дорученням Урядової комісії та Ради Міністрів України флот не тільки здійснював перевезення пасажирів та вантажів, а й виконував проектні та будівельно-монтажні роботи. День і ніч працювали плавучі крани, буксирні теплоходи, плавмайстерні, баржі. Трудилися на них багато наших земляків з Короського, Козелецького, Носівського районів. Так, капітаном буксира "Фарватер" був Володимир Боголей з Козелещини, механіком – М. Романьок з Новгород-Сіверщини.

Того року навігація почалася в березні. Водний шлях Київ – Чорнобиль рано ожив, вихором мчалися по водній гладіні "Ракети", "Восходи". В Чорнобильській РЕБ флоту закінчували ремонт парового земснаряда Д 14/10.

25 квітня пізно ввечері на флотську базу прибув наш катер з інспекційною перевіркою. А вже о другій годині ночі черговий диспетчер повідомив по радіо про невідому ситуацію на ЧАЕС.

Неоціненний вклад річковиків, серед яких було дуже багато вихідців із Сіверщини, в спорудження намулоуловлюючих загат на Київському водосховищі та четвертої лінії захисту на річці Прип'ять. Саме вони за задумом проектувальників стали рятівними під час пересування радіоактивного мулу з епіцентру трагедії.

Ще одним подвигом річковиків стало облаштування водного акваторію біля села Страхолісся для базування 13-ти пасажирських теплоходів, на яких мали жити ліквідатори. Там відзначилися земснаряд ДН-19 (командир М. Мельник, перший помічник механіка С. Якименко – наш земляк з Носівського району) та ДН-16 (командир – Ф. Педоренко, старший механік – С. Дигас). Тоді за кілька кілометрів від них працював самохідний земснаряд "Цюрупинськ". На дні водосховища викопувалась траншея шириною 19 метрів для гальмування радіоактивного мулу. Саме в тому місці на дні водосховища лежала тверда дорога, яка з'єднувала село Окунінів з Остром. Під час війни там був і міст, який нещадно бомбили фашисти. І ось одного дня сталося непередбачуване: оператор земснаряда почув раптом скрегіт металу під ковшем і миттю зупинив рух ланцюга. Як виявилось зго-

дом, ківш натрапив на 250-кілограмову бомбу, що пролежала в землі понад 45 років. Цюрупинці розгубилися, а велетенська бомба спокійно лежала собі на краю ковша і ніхто не знав, як вона себе поведе. Тоді до рятівної операції підключився командир земснаряда 602 Петро Шевченко. Підійшовши на невеличкому судні з вантажопідйомником, зняв бомбу з ковша і відвіз на острів. Невдовзі викликані сапери підірвали її. Займалися річковики і подачею води в Київський водозабір з Десни. За короткий час на території Києва було пробурено 120 свердловин глибоководного залягання.

Не обійшлося без прикрих проракунків. Так, плавуче селище біля села Страхолісся, яке назвали нарочито оптимістично "Зеленим мисом", виявилось непотрібним. Члени Урядової комісії зрозуміли це при прийманні. Після цього новим місцем для розташування бази стало плавуче селище, яке назвали "Якір". На його створенні працювали Дніпровська технічна дільниця водних шляхів та "Укррчбудо".

Бували в ті часи і досить прикрі історії, особливо коли йшлося про отримання статусу учасника ліквідації тієї аварії. Той же Петро Шевченко зі своїм екіпажем у складі 35 чоловік так і не отримали посвідчення. Зона була окреслена колом і розділила сам земснаряд та пульпопровід на дві частини. Одна з них увійшла в зону радіоактивного забруднення, інша – ні. Так і не домігся справедливості Петро Карпович у чиновницьких станціях і донині продовжує працювати помічником командира земснаряда, незважаючи на поважний вік.

Словом, чорнобильський урок став пам'ятним для мільйонів українців, які змушені тепер хіба що час від часу, коли на землю приходить квітнева благодать, згадувати і той небувало важкий час, і тих людей, що обстали проти ядерного монстра.

Віктор ЧЕРНЕНКО

З нагоди відзначення 201-ї річниці від дня народження Т.Г. Шевченка за участю керівництва району, представників громадськості, педагогів, викладачів шкіл, працівників культури, учнів шкіл міста в районному будинку культури відбулось відкриття другої зали народного музею Т.Г. Шевченка, створеного за ініціативою Семенівського відділення земляцтва.

Вічний як Україна

Голова районної державної адміністрації С. Деденко у своєму виступі зазначив:

– Сьогоднішня подія є знаковою, бо зараз у непростий для країни час, вшановуючи Великого Кобзаря, розвиваючи рідну культуру, прищеплюючи молодому поколінню любов до всього українського, ми всі разом робимо велику справу.

Також він подякував представникам Семенівського відділення "Чернігівського земляцтва" в м. Києві за сприяння у створенні першої та другої зали народного музею Т.Г. Шевченка і вручив Почесну грамоту районної державної адміністрації і районної ради його голові Євгену Клименку.

На заході виступили голова районної ради В. Малкович, голова Семенівського відділення "Чернігівського земляцтва" в м. Києві Є. Клименко, скульптор І. Липовка.

У залі створена експозиція, на якій представлені твори наших сучасників, творчість яких пов'язана з великим українцем. Це картини художників М. Філонова, Ю. Філонова, М. Хіхлухо, О. Новиковського, скульпторів-братів Івана та Віктора Липовок, П. Печорного, народних майстрів із Семенівщини Р. Дудко (вишивка) та Н. Єрмоленко (ляльки-мотанки).

Чільне місце в експозиції відведено лауреатам Національної премії Тараса Шевченка, життя і творчість яких пов'язана з Чернігівщиною, – Петру Печорному, Леоніду Горлачу, Василю Нечепі, Дмитру Іванову та іншим.

Тут представлено їх творчість у всій її багатогранності.

Святковості заходу додали твори Т.Г. Шевченка, покладені на музику, у виконанні творчого колективу районного будинку культури.

На заході лунали пісні на вірші заслуженого працівника культури України, шевченкознавця, одного з ініціаторів створення музею Володимира Портянка та місцевого композитора, лауреата багатьох Міжнародних, Всеукраїнських конкурсів Анатолія Волка.

Натхненно звучали вірші Великого Кобзаря, які особливо актуальні в цей нелегкий для України час, у виконанні С. Бабенко.

Анатолій ЄРЬОМА,

начальник відділу культури і туризму Семенівської РДА

ДВА В ОДНОМУ

Саме так. Два тенісні турніри в один день – чоловічий і жіночий пройшли у районному Будинку культури. Спонсором та співорганізатором турнірів став наш земляк, чемпіон Семенівського району з настільного тенісу у далекому 1968 році Євген Клименко.

Порахуйте самі: 47 років пройшло з тих далеких часів! Більшості учасників турніру тоді ще й на світі не було! Туга за батьківщиною, величезне бажання розвивати цей вид спорту у нашому районі, можливість частіше відвідувати рідне місто (а народився він у Семенівці) спонукали його до організації цього турніру.

Змагання серед жінок у районі проводилося вперше. Участь взяли вісім тенісисток. Мешканки Семенівки – Світлана Лаковська, сестри Аліна та Яна Ткач, Анна Парванчук, Олена Шакун та Марія Нагорна були запрошені на турнір безпосередньо, а жадівські тенісистки Анастасія Стародубець та Аліна Стецькова пройшли жорсткий конкурсний відбір на першості села Жадове серед жінок.

З самого початку змагань організатор жадівського спортивного руху Юрій Ніщимний прогнозував перемогу юній Анастасії Стародубець, яка перемогла всіх учасниць на минулорічному "Кубку земляків" та на першості Жадова цього року. Але іншої думки про переможницю була семенівська школярка Марія Нагорна. У фіналі вона здобула важку перемогу над Настею. Третє місце у важкій боротьбі з Оленою Шакуном здобула Яна Ткач.

Серед чоловіків у фінальну частину змагань вийшли Олександр Мантула з Жадова, семенівці Микола Салімон, Олег Вавричен та Сергій Шумейко. Переміг Сашко Мантула.

Друге місце посів ветеран семенівського тенісу Олег Вавричен.

Задоволеними залишились всі учасники турнірів, особливо жінки, для яких турнір став прекрасним подарунком до свята.

Віктор ПЕТРОЧЕНКО

З україною в серці

Новгород-Сіверщина багата на мандрівників. Досить згадати самого невтомного керівника районного відділення земляцтва Миколу Засульського. В цьому ряду знаходиться і Олександр Балабко – публіцист, прозаїк, поет, драматург, якому квітневої пори виповнюється 60.

Де тільки його не носила неспокійна вдача! Розпочавши земні шляхи у селі Лісконоги, встиг пожити і на острові Сахалін, і на козацькому Запоріжжі. А, здобувши фах журналіста в Київському університеті ім. Т.Г. Шевченка,

пов'язав свою долю з різними періодичними виданнями та творчими організаціями. Це наповнило його життя небувалими пригодами та зацікавленнями. Адже кожна його мандрівка мала конкретну мету – показати когось із видатних земляків у книзі, знайти такі деталі, які б яскраво заговорили про небуденність творця, а через нього – і про всю Україну. Отож і виходить, що наш земляк виконував особливу місію популяризатора рідної землі та її багатостражденного народу.

Так з'явилися одна за одною книжки: "Синьйор Ніколо й синьйор Мікеле. Рим Гоголя й Капрі Коцюбинського" (есеї), "Мальви у Вічному місті" (есеї), "З Ніцци до Мужена. Від Башкирцевої до Винниченка" (есеї, п'єса), "Київ, Ірининська, Лифарям..." (повість за листами митця), "Рай і Пекло Коцюбин-

ського" (есеїстична повість. Новели).

Не цурається він і поетичної творчості, в результаті якої, як правило, з'являються популярні пісні.

Недарма його творчість привабляла не лише вітчизняних шанувальників, а й українців за кордоном. Свідчення цього – теплі творчі вечори нашого земляка у Празі та Парижі. А провідні майстри нашої літератури гідно оцінили творчий подвиг Олександра Балабка у своєму слові. Подаємо два відгуки, що доповнюють наше вітальне слово.

Проза мандрів Олександра Балабко

Книжки Олександра Балабка приваблюють тим, що в них поєднуються можливості різних жанрів і стилів. Їх можна читати як "історії людей", віднаходячи чимало цікавих біографічних фактів, сюжетів, портретних рис таких колоритних героїв, як Микола Гоголь, Михайло Коцюбинський, Марія Башкирцева, Сергій Лифар, Олександр Вертинський...

Це документалістика, в якій панують достовірні джерела, передусім – спогади й листування. Проте документалістика О.Балабка особлива: її читач може налаштувати себе на уявні мандри тими місцями, з якими колись пов'язалася історія життя кожного з тих, чиї імена було щойно згадано.

Щоразу, беручись за новий біографічний матеріал, автор вирушає у найсправжніший подорож: їде до Франції, де шукає сліди Башкирцевої, Винниченка і Лифаря. В Італії його цікавить Гоголь (нічого, що там уже не раз "ступала нога" дослідників із Росії; Балабко знає, що все одно кожен зазримить щось своє!). А в Китаї він блукає місцями Вертинського, того самого сумного "П'єро", дитинства якого минуло в будинку навпроти метро "Золоті ворота" в Києві...

Володимир ПАНЧЕНКО,
доктор філологічних наук

З тих, хто воскрешає

...Здається, що це людина не з нашого часу. Людина, яка вміє щиро захоплюватися, яка вміє бачити оту доміанту прекрасного. Я завжди цікавився Коцюбинським – це один із моїх улюблених письменників, – тож просто із доброю заздрістю читав сторінки, які написав Балабко, характеризуючи особливий світ таланту сонцепоклонника. Чи, скажімо, Володимир Винниченко у Мужені. Покинутий, забутий Україною, проскребований, зневажений і українською політичною еміграцією, оскільки він – у протистоянні з багатьма лідерами, – Винниченко пише там, живе з хліба, який вирощує зі своєю дружиною Розалією. І все це виразно виписує Олександр Балабко.

Я переконаний, що його книжки приречені мати успіх. Його "синьйор Ніколо", тобто Гоголь, – у Римі, і Марія Башкирцева – у Ніцці, і Винниченко – у Мужені, і Михайло Коцюбинський – на Капрі. І всі інші українці, розкидані по світу, яких цей допитливий, енергійний, мобільний мандрівець познаходив і показав нам у слові. Він явив нам ту культурну реальність, яка ніби воскресла. Оскільки є така закономірність: якщо щось у світі було, але воно неопиране (а це люди, події, інші реалії), то воно померло. І Олександр Балабко – з тих, хто воскрешає. Воскрешає українські сліди, українські імена, українські сюжети поза Україною. І слава Богу, що ми маємо такі книжки і такого енергійного та самовідданого в своїй роботі автора, як Олександр Балабко.

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ,
лауреат Національної премії України
імені Тараса Шевченка.

Фотоальбом

у Чернігівському історичному музеї імені В.В. Тарновського відбулася презентація фотоальбому "Пам'ять крізь століття". Чернігів початку XX ст. на світликах М. Шамбона та поштівках чернігівських фотомайстрів".

"Пам'ять крізь століття"

Краєвиди південно-східної частини міста (Лісковиця, Вал, Кавказ) із дзвіниці Єлецького Успенського чоловічого монастиря. Вдалині – церква св. Катерини. Фотографія 1917 р.

Сьогодні збереглося небагато світлин і листівок, на яких можна побачити, як виглядало місто Чернігів сто років тому. Цілі вулиці, будинки, окремі пам'ятки культури були перебудовані або зникли.

Альбом "Пам'ять крізь століття", виданий ТОВ "Видавництво "Десна Поліграф", містить понад 150 фотографій і поштівок з видами Чернігова початку XX ст. Автором більшості з них є Мойсей Власійович Шамбон (1871–1945), який у 1913–1918 роках викладав французьку мову в Чернігівському реальному училищі. Уродженець м. Т'єр (Франція), він з 1903 по 1913 рік мешкав і працював у Петербурзі, а влітку 1913 р. переїхав з родиною до Чернігова. Через руйнівні, жорстокі події революції та громадянської війни родина повернулася на батьківщину. М. Шамбон на високому професійному рівні захоплювався фотографією, залишив по собі сімейний альбом.

Про родинний альбом, що нині зберігається у м. Ніеуль-Сюр-Мер (поблизу Ля Рошеля, Франція), стало відомо у 2011 році. Тоді з ініціативи нащадків М. Шамбона між Чернігівським

історичним музеєм імені В.В. Тарновського і французами були встановлені контакти, музей отримав копії і показав світлини чернігівцям.

Унікальний альбом налічує понад 200 фотографій, 136 з яких були зроблені

З ініціативи нащадків М. Шамбона між Чернігівським історичним музеєм імені В.В. Тарновського і французами були встановлені контакти, музей отримав копії і показав світлини чернігівцям.

Пам'ять

Крізь століття

у Чернігові. Фотографії репрезентують: повсякденне життя родини Шамбонів і їхніх друзів на тлі міської буденності, панорамні види міста, його вулиць, Красної, Театральної та Олександрівської площ, маловідомі будівлі, інтер'єри Чернігівського реального училища, події революції 1917 р. тощо.

В альбомі використано також 34 листівки з краєвидами міста, які у переважній більшості належать чернігівським професійним фотомайстрам кінця XIX – початку XX ст., таким як: В. Гольдфайн, Р. Чарнецький, С. Утевський.

Упорядники видання – вчений секретар Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського Максим Блакитний і заслужений журналіст України Олександр Каранда розповіли про роботу над альбомом, його зміст. Надзвичайний та Повноважний Посол України Петро Шоповал, за підтримки якого видання побачило світ, розповів, чим саме привабив його альбом Шамбона, про своє ставлення до книг з історії рідного краю взагалі.

До музею завітали історики, наукові співробітники музеїв міста, працівники культурних установ, краєзнавці, які мали змогу переглянути фотографії з альбому. Присутні зі щирим зацікавленням і увагою роздивлялися старі фотографії Чернігова, сюжети яких сповнені доброти, особливої чарівності та таємничості. Відомий чернігівський письменник Олексій Брик подякував авторському колективу за видання фотолітопису.

Максим БЛАКИТНИЙ,
вчений секретар Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського

Сьогодні, коли в моді східні календарі, де є знаки всяких тварин і звірів, є і знак бика, вола. Тому я хотів би згадати про той старовинний наш символ. Він є одним із наріжних стовпів нашої древньої тисячолітньої культури землеробства. Бо з часів прадавнього Трипілля через усю нашу матеріальну культуру проходить образ бика, вола. А потім, вже в часи раннього середньовіччя, додається ще й кінь. До речі, найдревніші на планеті зразки кінської зброї знайшли в селі Деріївка на Придніпров'ї. Тобто, то все вигадки, що кінь був приручений в далеких степах Монголії.

Але мова про вола. Круторогого, та ще й половой масті.

Це таки справді символ нашого селянства, яке, як і віл, на свій волячий шиї тягло ярмо важкого буття протягом століть.

Щодо мене, то з дитинства, коли все малював натюрморти, першими із живих істот почав малювати волів.

У діда Никона в городній бригаді був могутній віл Царьок. Модель спокійна, що дуже поволи міняє положення... Мені тоді було років 8–9. І попри всякі битви з танками і літаками, мене чомусь приваблювало малювання з натури волів. Пізніше мені навіть пощастило на двох стандартних поштових марках зобразити наших круторогих волів. Це "Чумаки" і "Орачі".

Але ближче до діла.

Найкраще мені вдалося помалювати волів у селі Євминка, що на Десні.

1962 року я жив у бакенника Купрійця та його чудової господині – баби Оксани. Я тоді збирався зробити для курсової роботи ілюстрації до "Зачарованої Десни" Олександра Довженка.

Хата бакенника, на дубових палях, стояла якраз на середині шляху між Євминкою та Десною. Там я дізнався, що колгосп збирається розпрощатися з своїми волами. Баба Оксана розбудила мене рано вранці. Саме тоді волів гнали, щоб переправити на той берег Десни.

Там стояли копиці доброго лугового сіна. Треба було їх з усіх кутків величезного луку перемістити до самого берега, а там вже перевезти через Десну до Євминки. Копицю сіна обводили товстелезною линвою. І воли цю копицю просто тягли по землі до води. Баба Оксана дала мені добрий шматок чорного хліба, трохи сала та огірочок, свіжий, просто зірваний з огудини. Смакував огірком і салом на ходу. І встиг до будівлі бакенника, саме коли туди пригнали череду волів.

Внизу, під халабудною бакенника, складають ярма в плаский човен, а воли стоять трохи вище, де рінь ширшою смугою, зайшли в річку і нехотя замочують свої слизькі чорні писки.

Самі воли якісь брудно-кремові, як зблизька дивитись, а так вони зараз чорними брилами коливаються над водою, і під їхніми округлими черевами пропливають останні пасма туману та стиха сичать струмені паркої деснянської води.

Сонце десь за болотами пробирається крізь білу пару. Човен з робітниками поволи повзе на правий бік, слабосильний моторчик дзижчить із останньої сили.

І саме тоді, як уже з човна витягли на берег заяложені ярма, бухти линви, вила та палі, на тім боці хтось підгонить із низького груга кілька волів, і тоді ті, що вже стояли у воді, зразу занурюються, їх підхоплює течія і зносить униз.

Над плесом стрибає голос волівника, що підгонить останніх. Коли вже всі у воді й тільки видно писки та круті, закинуті на чубки роги, волівник відштовхує легкого човника, стрибає в нього.

Дядьки запалюють цигарки і дивляться мовчки, як волівник не може завести мотора – шарпає, шарпає, а все даремно. Нарешті пирскає в рідкі пасма туману синя хмара диму, моторчик скажено реве над тихою Десною. Враз ніс задирається вгору, а за кормом здіймається горб сірої води.

Воли поволи плывуть, і їх зносить чимраз сильніше. Волівник об'їздить

рогатих плавців і, тримаючи однією рукою держак мотора, другою махає та хльоскає пугою на тварин.

Він крутиться навколо них, мов неспокійний галасливий жук, а вони виславили писки, закинули важкі роги на потерті грубими ярмами чубки й плывуть.

Пливуть, наче поволи йдуть по твердому дну, тільки того дна не видно.

Ось передній старий віл наче перечепився через щось під водою. І почав посуватися до берега все швидше й швидше, а по тому й виступати з води своєю жилавою шиєю, окостуватим хребтом і широченними лопатками.

Коли віл виріс із води аж до холки, він спинився, застиг, і важко ходили його боки – аж здухвини западали дірками, і здавалось, що мокра слизька шкіра на ньому лусне. За ним виткнулися з води і всі інші воли. Отак вони й стояли, як темні рогаті брили, й не поспішали поточити гострими ратичами пружну рінь.

– Чого їх не підгнали? – питаю.

– Як віл зразу після такої плавби вийде, то лусне, як бульба. В тім році один молодий вийшов зразу, і все в нім луснуло, – відповідає низький, рудуватий поліщук, беручи на плече ярмо, а в руку вилка, та йде в лози, куди вже потяглися неквапні тварини. А там, за лозами, на широких луках, копичить сіно багато людей, і трактори два пахотять. А волів туди женуть востаннє. Потім вони вже не будуть потрібні – поженуть їх бакаюватими поліськими дорогами кудись на забій, де з їхніх крутих боків злуплять світлу шкіру, відпиляють розложисті роги, що знадобляться як сировина для сувенірів.

Волівник, прив'язавши човен до вербового коріння, тягне мотор на спині і теж зникає в заростях шелюги.

Над блакиттю Десни то спадають, то злітають дві білі чайки, і легенька хвиля хлюпоче об чорний човник.

Юрій ЛОГВИН
Малюнок автора

І таке буває

Гнат Петрович у лікарню
Зібрався лягати,
Туди ж треба попереду
Аналізи здати.

– Ви уже й не молоденькі,
А таки тендітні –
Аналізи показують
Те, що ви вагітні.

А він звечора написав
Зеленого зілля
Так, що й очі не розкриє
Вранці на похмілля.

Гнат із ляку закричав:
– Не можу збагнути,
Щоб мене, коли і як,
Це не може бути.

Як же бути бідолазі,
Що йому казати?
Попросив куму за себе
Аналізи здати.

А ті кляті лікарі
Отакі уперті
Кажуть: – Гнате Петровичу,
Ви вже на четвертім.

Посадили Гната в крісло,
Стали обдивлятися
І тихенько між собою
Почали сміятися.

Тож як будете ви ще
Лікарів дурити,
То примусимо ми вас
Дитину родити.

Олександр ГАВРИСЬ,
м. Ічня

АФОРИ

Гей, панове сусіди! Простягати руку до чужої історичної коліски досить підозріло. Ви що, імпотенти власної історії?

Голова імперської гідри щоразу виповзає із музики гімну колишнього Союзу. До її хвоста надійно присмоктались і наші червоні слимаки.

Навіть відома формула самодержавця: "Мені і батьківщині" – сьогодні не спрацьовує. Немає бажання щось ділити на двох.

Сучасні політики-недруги прагнуть Україну робити то мостом, то буфером між Сходом і Заходом. Тоді б легше було зробити її... бункером. А ми станьмо -рупором, це для нас властивіше. Скільки ж можна розкарячуватися?

"Перемогти або загинути!" – такий напис був на шаблі, яку батько передавав синові... Коли й хто вирвав із наших рук зброю?

Було це ніби недавно: роман відомого письменника удостоївся премії Міноборони. У Москві до ресторану іменинник покликав тих, хто вручав нагороду. Спочатку випили за автора, потім – за славу... І ось генерал, увішаний золотими зірками, раптом запитав, якою мовою він пише. Дізнавшись, що українською, перстом підняв палець, очі загорілися розжареними цвяхами:

– Запомніте, молодий чоловік. Бендери ми не допустім... І не опустім... Нікогда! Битви виграють і програють завжди генерали?

Дмитро ГОЛОВКО

Здравиця новорожденній Ганні Скрипці

Сьогодні маю вам признатись, друзі, я,
що у природі кояться дива:
качають Україна й тепла Грузія
за Скрипку нашу праведні права.

Кричать одні:

– Вона пішла з-під Сосниці,
де сам Довженко з Десни воду пив,
де гріли Ореховича колгоспниці,
а він їх, як своїх дітей, любив.

А інші із Менгрелії за хмарию
гудуть під хміль і чачі, і вина:
– Гордились ми царицею Тамарию,
тепер у нас княгинею вона!

Та біс із ними, із отими тяжбами.
Вона тепер княгинею у нас –
дітей плекає, потрясає ямбами,
показує в науці певний клас.

Хоч на роботу їздить не каретою,
бо вже не той панує білий світ,
та не один, прикрившись газетою,
до офісу причалює джигіт.

Проста із виду, скромна, ніби з Леніним
колись пісні ділила сухарі.
Але часом злітає владним демоном
і роздає вказівки до зорі.

Її зростила мати не ледачою,
вона, по суті, трудова бджола,
а, особливо, як чарки із чачою
повиставля на полігон стола.

Так, недарма за неї між державами
іде неоголошена війна.
За все і ми всі Ганну Скрипку славимо
і за столом святковим дружно правимо:
– Як народилась – наливай вина!

Леонід ГОРЛАЧ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко,
Л.Н. Горлач (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкарєв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і
прізвищ, географічних та історичних
реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Ганна Скрипка.
Комп'ютерний набір Ганна Скрипка.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 1000.